

» **KO BOM VELIKA BOM ZVEZDA**« / Božena Krivec, profesorica pedagogike in sociologije, dolgoletna mentorica plesnim skupinam in koreografinja / Osnovna šola Gustava Šiliha Maribor

UVOD

Gibalna aktivnost je osnova intelektualnega razvoja. Kognitivne in motorične sposobnosti pri koordinaciji telesa delujejo povezovalno. Tako pri kognitivnem razvoju poudarjamo mentalne procese, s katerimi pridobivamo znanje in preko katerih se zavedamo okolja. Če to dejstvo prevedemo v sposobnost ustvarjanja ritmičnih, prostorskih in dinamičnih elementov plesa, je končni rezultat gibalno dojetje in obnavljanje ter sposobnost zaznavanja, doživljanja, izražanja in gibalnega sporočanja. Krofličeva (1989) temu pravi plesnost. Plesnost se razvija v sklopu celotnega otrokovega razvoja, tako duševnega kot telesnega. Kaže se kot sposobnost gibalnega izražanja. Razvija se pod vplivom prirojenih dispozicij, spodbudnega vpliva okolja in posameznikove aktivnosti. Plesnost predstavlja kompleksno psihomotorično sposobnost. Gibalno izražanje ima pomembno vlogo pri domišljijah igrar. Frostigova (v Kroflič 1999, 49) poudarja, da je ustvarjalno gibanje zelo pomembno: krepki predstavljane, zaznavanje, zavedanje, spomin, čustva, misli in akcija. Gibanje se dogaja v času in prostoru, zato ustvarjalno gibanje omogoča najvišjo mogočo stopnjo povezanosti. Ob gibanju otroci razvijajo in raziskujejo plesno ter gibalno izražanje, ustvarjajo svoj plesni izraz, pridobivajo samozavest. Pri takih zaposlitvah ne gre za preprosto oponašanje odraslega, temveč za nadgrajevanje in lastno poustvarjanje gibanja.

Ples in glasba pa se lahko uporabljata tudi kot terapevtsko sredstvo za otroke, ki imajo primanjkljaje in težave na področjih gibanja, dojetja, čustvanja in funkcioniranja. Taka dejavnost ima osnovo na gibalnem področju (telo kot instrument) in emocionalnem področju (reakcija telesa na vtis, doživljanje, sliko). Zveza med telesom in umom so čustva. Izhajamo iz tega, da svoje življenje opazujemo in doživljamo preko svojega telesa: z gibanjem

telesa ali telesnih delov omogočimo, da čustva, stiske, predstave najdejo svojo pot navzven in se izrazijo. Gibi so tesno povezani s čustvovanjem, ne glede na to, ali so čustva imenovana ali ne. Lahko bi rekli, da čustva oblikujejo in motivirajo naše gibanje, naj gre za vsakdanje gibanje ali koreografijo. V (plesnem) ustvarjalnem procesu pa potrebujemo še ojačevalec, ki nam pomaga prebuditi, spodbuditi in usmeriti čustva. Takšno sredstvo je glasba.

Kako sva se spoznali z Lauro

Deklico Lauro sem spoznala pred dve letoma. Hodi na Osnovno šolo Stanke Vraza v Ormožu v oddelek vzgoje in izobraževanja. Bila je sramežljiva, tiha, težko je vzpostavila očesni stik, vstavili so ji polžev vsadek, na katerega se še ni navadila. Pri prvi uri je bila prisotna mama. H gibanju je ni bilo treba posebej nagovarjati, saj se je takoj priključila mojemu gibanju, ki je bilo najprej na videz spontano in nenamerno (menjava gibalnih vzorcev in dinamike), kasneje pa sem gibanje usmerila v ogrevanje okončin, ramenskega obroča, medeničnega obroča in telesa. Med gibanjem sem govorila, katerega dela telesa se je treba dotakniti ali kam se je treba skloniti. Tako sva se spoznavali in odkrila sem, da vedoželjno spremlja gibe, ki sva jih izvajali na umirjeno instrumentalno glasbo. Za zaključek sem izvedla kombinacijo gibov, ki jo imenujem DREVO. Gre za ponazarjanje rasti drevesa od semena do listov. Ob zaključku (drevo je visoko, močno) sem jo prosila, da obstane, zapre oči in poskuša pokazati zibanje drevesa v vetru. Sama sem ob tem bila veter. Tako se je sprostila. Nadaljevala sem gibalno igro OGLEDALO, ki ji je bila neznansko všeč. Kmalu je pokazala, da bi tudi sama želela voditi igro.

Naslednjo uro je komaj dočakala (mi pove mama). Ponovili sva gibalne igre od prejšnjic in poskusila sem s plesno gibalno igro LUTKA. Izbrala sem

glasbo iz baleta Coppelia (Delibess), ki lepo ponazarja odrezane gibe lutke. Pokazala sem ji lutko in njene gibe ter jo prosila, da jo posnema. To igro sem izbrala zaradi kombinacije gibanja zgornjih in spodnjih okončin. Cilj te igre je koordinacija gibov zgornjih in spodnjih okončin na določen ritem. Opazila sem, da je treba aktivnost razdeliti na dva dela in obdelati najprej gibanje zgornjih okončin, potem spodnjih okončin, razdelati prostor in šele na koncu ritem. Koordinacija obeh delov v ritmu je vrhunec te psihomotorične sposobnosti. Igro sva ponavljali in dodelali. Na koncu je prepoznala skladbo, izvedla svoje gibalne motive in jih ritmično izvedla. Ob tem jo je izjemno veselilo moje čudenje ob izvedenih gibih, hkrati pa jo je spodbudilo k še naprednejšemu izvajanju. Ta način sem izbrala, da bi izboljšali kvaliteto ravnotežja, s katerim je imela težave. Glasba se je v tem primeru izkazala za izjemno pomemben ojačevalec. Glasbeno doživetje je deklico umirilo in ustvarilo pogoje za odziv v gibalno-plesni aktivnosti. Pri delu sem uporabila metode Krofličeve:

1. metodo vodenja, kjer sem z lastnim zgledom vodila in usmerjala;
2. metodo vodenja k izmišljanju, kjer je Laura ob spodbudi samostojno ustvarjala svoj umetniški izraz.

Vzporedno s plesno-gibalnimi sposobnostmi je Laura na najinih srečanjih izboljšala tudi pozornost, percepcijo, zapornitev in naenkrat se je z menoj začela tudi besedno sporazumevati. Skupaj z mamo sva bili presenečeni in začudeni, saj s svojimi učitelji zelo zadržano in skromno komunicira. Zaupala mi je, da si želi postati (plesna) zvezda. Ugotovila sem, da ob odsotnosti stresorjev postane prava klepetulja, kar dokazuje tudi v družbi s svojimi prijatelji na fizioterapevtski obravnavi.

Čez čas si je Laura zaželela nastopiti na šolski prireditvi, kar je predstavljalo

novo poglavje v najinem delu. Skupaj sva sestavili koreografijo s trakom, saj se je izkazalo, da ima izjemno rada rekvizite (trakove, dežnik, lutko, stol, žogo), s katerimi raziskuje in ustvarja. Raziskali sva možnosti gibanja in ustvarjanja s trakom. Ker se je izboljšala njena koordinacija, je nastala zanimiva miniatura. Sčasoma sta se pokazali tudi njena osebnost in želja po upoštevanju njenih želja pri izbiri glasbe. Ves čas najinega druženja sem izbirala klasično instrumentalno glasbo (različnih ritmov, tempa), otroških pesmic ni marala. Jasno je dala vedeti, da ima take glasbe dovolj. Želela je plesati na popularno glasbo. Kompromis ni bil mogoč, saj je odločno, kot znajo otroci z Downovim sindromom, zahtevala svoje. Na koncu sem popustila.

Nastopila je večkrat (na šolski prireditvi, na prireditvi društva Sožitje, na specialni olimpijadi Slovenije in na srečanju plesnih skupin) ter bila na odru zelo srečna in zadovoljna. V letošnjem šolskem letu sva pripravili točko

z dežnikom, ki je za Lauro ustvarjalni korak naprej.

ZAKLJUČEK

Najino druženje še traja. Njena fizična kondicija se je izboljšala, prav tako so vidne pomembne spremembe na področju samopodobe in samozaupanja. Končni rezultat je pozitiven, pokazala pa so se še področja, na katerih bi bilo treba nadaljevati delo. Čeprav je vodljiva, je njena osebnost lahko zelo močna in velikokrat se razburi, če stvari ne potekajo tako, kot si je sama zamislila. Prihaja v puberteto. Negativne/nezaželene vzorce vedenja je skozi gibalno-plesno aktivnost mogoče obvladati in Lauri pomagati pri samokontroli in izgradnji njene osebnosti.

FOTOGRAFIJE: osebni arhiv

LITERATURA

Borota Bogdana, Geršak Vesna, Korosec Helena in Majaron Edi (2006) *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Ko-

per: Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem.

Geršak Vesna (2007) Pomen poučevanja in učenja s plesno-gibalnimi dejavnostmi v vrtcu in osnovni šoli. *Sodobna pedagogika*, let. 58 (št. 3): str. 128–143.

Koban Dobnik Mojca (2005) *Glasba in gib*. Nova Gorica: Educa.

Kroflič Breda (1991) *Razvijanje ustvarjalnosti skozi gibanje*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Kroflič Breda in Gobec Dora (1989) *Plesna vzgoja za najmlajše*. Novo mesto: Pedagoška obzorja.

Kroflič Breda, Gobec Dora (1995) *Igra – gib – ustvarjanje – učenje*. Novo mesto: Pedagoška obzorja.

Woolfolk Anita (2002) *Pedagoška psihologija*. Ljubljana: Educy.